

Gezondheidsakkoord Limburg: Verbinden, Verbreden, Versterken, Versnellen en Verankeren.

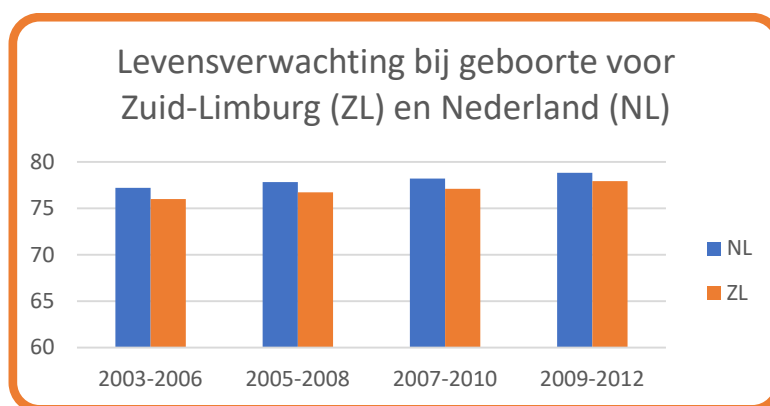
De initiatiefgroep Gezondheidsakkoord: Paul Borm, Fons Bovens, Maria Jansen, Loes Klaasse, Andre Knottnerus, Ton Mans, Cees Sterk, Theo Thuis, Paulette Wauben en Jan Zuidam.

De (gezonde) levensverwachting en de ervaren kwaliteit van leven in Limburg (met name Zuid-Limburg) blijft hardnekkig achter bij het Nederlands gemiddelde. Mogelijke oorzaken hiervan zijn uitvoerig in kaart gebracht, onder meer in de rapporten 'Een nieuwe kijk op gezondheid in Zuid-Limburg'¹ en 'Op zoek naar de Limburg-factor'².

Het besef groeit dat voor een gezonde regio gezonde inwoners nodig zijn. Gezondheid is een middel om de zelfredzaamheid en participatie te vergroten: Goed opgeleide en gezonde werknemers zijn belangrijk om de regio te versterken en de economische ontwikkeling verder te bevorderen. Gezonde mensen hebben meer grip op hun leven en kunnen maatschappelijk meer bijdragen. Gezonde en actieve burgers hoeven ook minder vaak een beroep te doen op ondersteuning en op collectieve voorzieningen. Ook voor mensen die kampen met een (chronisch) gezondheidsprobleem is gezondheidsbevordering van groot belang om zoveel mogelijk te blijven deelnemen aan de samenleving.

Een groot aantal partijen heeft een rol in het verbeteren van de gezondheidssituatie van Zuid-Limburg. Behalve in het domein van de zorg liggen er kansen voor oplossingen in opvoeding, onderwijs, werk en sociale cohesie.

In een poging om met betrekking tot het gezondheidstekort in Zuid-Limburg tot een positieve trendbreuk te komen hebben de Zuid-Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en de GGD Zuid-Limburg hun beleid en aanpak aangescherpt en verwoord in 'Gezondheid in Zuid-Limburg, van signaalrood naar bronsgroen'³. In deze aanpak wordt de verbinding gemaakt tussen de Sociale Transformatie-agenda's van de Zuid-Limburgse gemeenten en de Sociale Agenda van de Provincie Limburg met als uiteindelijk doel om de levensverwachting in Zuid-Limburg binnen de periode 2016 – 2025 naar het Nederlandse gemiddelde te brengen. Naast het inhalen van de achterstanden in levensverwachting wil men ook inzetten op een toename van de ervaren gezondheid.



Figuur 1. Levensverwachting (gemiddeld) bij geboorte voor Zuid-Limburg en Nederland als geheel.

¹ Een nieuwe kijk op gezondheid in Zuid-Limburg – Regionaal rapport Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2014 (VTV 2014), GGD Zuid-Limburg, M. Steenbakkers et al., 2014

² Op zoek naar de Limburg-factor - de gezondheidssituatie in Limburg onderzocht en verklaard, Provincie Limburg en GGD Zuid-Limburg, M. Jansen en E. Kuppens, 1 september 2015

³ Regionaal gezondheidsbeleidsplan: Gezondheid in Zuid-Limburg; Van Signaalrood naar Bronsgroen!

In het aangescherpte regionale beleid uit 2016 werd al onderkend dat de aanpak niet voldoende was om gezondheidsachterstand te verkleinen, en werd een nieuwe aanpak voorgesteld, die zich meer richt op het versterken van de eigen kracht van mensen gecombineerd met de inzet en betrokkenheid van veel maatschappelijke partners. Niet alleen partners op het gebied van gezondheid maar ook partners op het terrein van economie, arbeidsmarkt en onderwijs, en - last but not least - de burger zelf.

Onderwijs vormt een belangrijke factor, enerzijds omdat opleidingsniveau een belangrijke factor is in de sociaal economische status en kansen op de arbeidsmarkt, maar ook omdat een rijke leeromgeving op scholen (dus naast de basisvakken ook sport, spel, cultuur en een gezonde lunch) talentontwikkeling en een gezonde leefstijl al vanaf jonge leeftijd gepromoot kunnen worden.

In de aanpak van destijds is de economische groei die Limburg thans doormaakt onderbelicht gebleven. Bij die groei speelt een actief bedrijfsleven, verbonden via o.a. de Brightlands campussen, een centrale rol. Het gezondheidstekort met de daaraan gerelateerde achterstand in participatie en opleidingsniveau kan mogelijk een rem gaan vormen op de economische groei. Hier raken de sociale en economische, maar ook de onderwijsagenda elkaar.

Omdat de overheid alleen niet alles kan sturen in dit complexe veld van de volksgezondheid met alle daarbij behorende factoren en actoren, is een horizontale en domein- en sector-overstijgende aanpak nodig. Ingegeven door deze ontwikkelingen en in verbinding met de stakeholders die al aan de slag zijn met concrete initiatieven lijkt een Gezondheidsakkoord, in de vorm van een alliantie van betrokken private en publieke partijen, een goede aanpak om het gezondheidstekort van met name Zuid-Limburg te kunnen helpen wegwerken: domein- en sector-overstijgend, integraal en met nog meer daadkracht. Zo'n alliantie van stakeholders kan zorgen voor meer samenhang en concreetheid en kan borgen dat alle betrokken partijen gezamenlijk meewerken om de gestelde doelen te bereiken en kan tevens de uitvoering/realisatie bewaken, zoals dat bijvoorbeeld ook gebeurt in het nationale Energieakkoord uit 2013.

De initiatiefgroep Gezondheidsakkoord stelt voor om langs drie programmalijnen acties in te zetten:

1. Gezonde jeugd (een veilig klimaat scheppen om in op te groeien, betere talentontwikkeling, vroege signalering ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten, gezond gewicht)
2. Gezonde wijk (prioritering van thema's per wijk, nieuwe kijk op gezondheid in relatie tot deelname aan de samenleving)
3. Gezonde en vitale arbeid en arbeidsmarkt (hogere en betere participatie, meer aandacht voor gezondheid in bedrijven)

In alle programma's dient bijzondere aandacht uit te gaan naar het proactief opzoeken van mensen en groepen in kwetsbare posities en het versterken van samenwerkingsverbanden, die op hun gezondheid gericht zijn.

Concreet formuleert de **initiatiefgroep Gezondheidsakkoord** (IG) de volgende doelen, die in de komende maanden samen met stakeholders nader uitgewerkt zullen worden en meetbaar zullen worden gemaakt:

- Sociaal-maatschappelijke, economische en gezondheidsverschillen verkleinen binnen de Zuid-Limburgse regio
- Ervaren en reële gezondheid verhogen tot het landelijk gemiddelde in 2025.
- Arbeidsparticipatie en vitaliteit verhogen en ongezond gedrag ontmoedigen.
- Bevorderen van een mentaal en fysiek gezonde jeugd, die optimaal presteert en in staat is in (de volle breedte van) de Zuid-Limburgse samenleving te functioneren en participeren.

Uitgangspunt hierbij is dat burgers, overheden, bedrijven en bestuurders/professionals over hun domeinen/sectoren, eigen belangen en projecten heen gaan denken en doen. Ook verzekeraars en zorgverleners zullen actief mee moeten werken om de regionale gezondheidsverschillen weg te werken en zorg op maat in te richten. Tenslotte zullen overheden zowel in een faciliterende als in een participerende rol deelnemen. De overheid houdt natuurlijk haar bijzondere verantwoordelijkheid als de centrale behartiger van het publiek belang.

Het gezondheidsakkoord stimuleert diverse transitie's zoals van budgetbeleid naar waarde-creatie, van verticaal naar horizontaal, van onbewust naar bewust, van informatief naar participatief.

Hoe kan het Gezondheidsakkoord dit bereiken?

- **Verbinden:** Draagvlak creëren en zorgen dat stakeholders dezelfde taal gaan spreken en in de volle breedte hun verantwoordelijkheid willen nemen vanuit de ambitie om het gezondheidstekort in Zuid-Limburg weg te werken. Het verbinden van bestaande programma's en uitvoerders.
- **Verbreden:** De initiatiefgroep Gezondheidsakkoord doet dit door breed in gesprek te gaan met private en publieke organisaties. Verder brengt de IG de werkgevers en verzekeraars aan tafel zodat acties breed worden gedragen en laag- en hoogopgeleiden zich verbonden voelen aan de regio.
- **Versterken:** IG organiseert een startbijeenkomst op 24 april 2018, waarin stakeholders worden uitgenodigd om mee te denken over visie, actie en meetbare doelen. Op basis van de input uit deze stakeholderbijeenkomst zal een Gezondheidsakkoord worden opgesteld met meerdere domeinen van aanpak.
- **Versnellen:** Vanuit de domeinen van aanpak worden discipline-overstijgende langlopende samenprojecten* georganiseerd met horizontale samenwerking tussen stakeholders: "*coalition of the willing*" per domein.
- **Verankeren:** IG wil toezien op afspraken, deadlines en signaleren/oplossen van problemen in de uitvoering van afspraken door een (bestaande of op te richten) entiteit met breed geaccepteerd leiderschap zodat programma's verankeren in de nieuwe routine van horizontaal samenwerken.

De initiatiefgroep Gezondheidsakkoord wordt ondersteund door Limburg Economic Development door de personen Paul Borm en Paulette Wauben.

*Voorbeelden van huidige samenprojecten zijn Blauwe Zorg, MijnZorg, AndersBeter, Life Style en Vitaliteitsprogramma's van MedTronic en DSM, Gezonde Basisschool van de Toekomst, van Ziekenhuis naar Beweeghuis, Centre Court, LIME, 4Limburg.